

INNEHÅLL

VERKSAMHETSPLAN 2009

1. Inledning.....	4	6. Sektor vård och omsorg.....	26
Från vision till verksamhetsplan.....	4	Produktionsområden.....	26
Läsanvisningar.....	4	Ekonomi.....	26
Uppföljning.....	4	Inriktningsmål 2009-2011.....	27
2. Kommunledningen.....	5	Aktiviteter för måluppfyllelse.....	27
Ekonomi.....	5	Kommunstyrelseuppdrag 2009.....	28
Inriktningsmål 2009-2011.....	5	Tjänstegarantier 2009.....	28
Aktiviteter för måluppfyllelse.....	6	7. Sektor individ- och familjeomsorg.....	29
Kommunstyrelseuppdrag 2009.....	7	Produktionsområden.....	29
Tjänstegarantier.....	7	Ekonomi.....	29
3. Sektor infrasupport.....	8	Inriktningsmål 2009-2011.....	30
Produktionsområden.....	8	Aktiviteter för måluppfyllelse.....	31
Ekonomi.....	8	Tjänstegarantier 2009.....	33
Inriktningsmål 2009-2011.....	9	8. Driftsredovisning.....	34
Aktiviteter för måluppfyllelse.....	9	9. Resultatbudget.....	35
Kommunstyrelseuppdrag 2009.....	10	10. Investeringsredovisning.....	36
Tjänstegarantier 2009.....	10	11. Exploateringsredovisning.....	36
4. Sektor samhällsbyggnad.....	11	12. Bilaga: Plan- och genomförandeprojekt 2009.....	37
Produktionsområden.....	12		
Ekonomi.....	12		
Inriktningsmål 2009-2011.....	13		
Aktiviteter för måluppfyllelse.....	13		
Kommunstyrelseuppdrag 2009.....	15		
Tjänstegarantier 2009.....	15		
5. Sektor lärande.....	16		
Produktionsområden.....	16		
Ekonomi.....	18		
Inriktningsmål 2009-2011.....	20		
Aktiviteter för måluppfyllelse.....	21		
Kommunstyrelseuppdrag 2009.....	25		
Tjänstegarantier 2009.....	25		

INLEDNING

Från vision till verksamhetsplan

Vision: Visionen synliggör vad Lerums kommun ska kännetecknas av ur ett långsiktigt perspektiv. I dagsläget sträcker sig visionen till år 2010.

Mål & Vilja: Utifrån visionen anger kommunfullmäktige målsättningar och viljeinriktning för kommunens verksamhet under mandatperioden. Dessa ligger till grund för upprättande av budget.

Budget: Med utgångspunkt från fullmäktiges mål och vilja sätter budgeten ramen för de resurser och den verksamhet som kommunstyrelsen har i uppdrag att genomföra för det kommande året, samt en plan för ytterligare två år.

Verksamhetsplan: Budgetens ramverk ligger i sin tur till grund för upprättandet av verksamhetsplan för det kommande året. Verksamhetsplanen är kommunstyrelsens uppdragsbeskrivning till kommunförvaltningen för att uppfylla målen i kommunfullmäktiges budget. Verksamhetsplanen beskriver vilka uppdrag, aktiviteter och åtgärder som ska genomföras för att förverkliga målen inom fastställd ram.

Läsanvisningar

Verksamhetsplanen är uppbyggd utifrån kommunledningens övergripande ansvar samt kommunens fem sektorsansvarsområden.

Under respektive sektor presenteras:

Produktionsområden: Redovisning av sektorns produktionsområden och vilken verksamhet och produktion som bedrivs.

Ekonomi: Redovisning av intäkter och kostnader för respektive produktionsområde samt redovisning av investeringsvolym 2009.

Inriktningsmål 2009-2011: Redovisningar av kommunfullmäktiges mål som ska ligga till grund för produktionen och som ska genomsyra sektorns verksamhet samt mål som beskriver kvalitetsnivåer.

Aktiviteter för måluppfyllelse: Redovisning av aktiviteter som ska påbörjas eller genomföras under 2009 kopplade till kommunfullmäktiges övriga mål.

Kommunstyrelseuppdrag 2009: Redovisning av de specifika uppdrag som kommunstyrelsen planerar att verksamheten ska genomföra under 2009.

Tjänstegarantier: Redovisning av de områden inom vilka tjänstegarantier kommer att upprättas och introduceras 2009.

Uppföljning

Under 2009 kommer uppföljning av kommunens verksamhet ske kvartalsvis.

Uppföljningen kommer att bestå av de resultat/effekter verksamheten har uppnått utifrån inriktningsmålen, i vilken utsträckning verksamhetsplanens aktiviteter har genomförts samt redovisning av verksamheternas ekonomi.

Utöver kvartalsuppföljningen kommer löpande uppföljning av verksamheten utifrån verksamhetsplanens inriktningsmål och verksamheternas grunduppdrag genomföras. Dessa uppföljningar kommer exempelvis att ske tematiskt, tvärsektorielt eller utifrån ett specifikt produktionsområde.

KOMMUNLEDNING

Kommunledningens uppdrag innebär ledning av hela förvaltningsorganisationen, ansvar för kommunövergripande styrning, ledning och uppföljning, chefsutveckling och organisationsutveckling.

Kommunledningen ansvarar även för kommunens näringslivsverksamhet och stöd till besöksnäring bland annat genom nätverksbyggande, stöd vid etablering och genom marknadsföring.

Ekonomi

Drift (mnkr)

Produktionsområde	Netto 2008*	Intäkt	Kostnad	Netto 2009
Ledningsverksamhet	5,4	0,0	5,9	5,9
Kommunövergripande kvalitets- och utvecklingsprojekt	3,0	0,0	2,8	2,8
Näringsliv och turism	2,3	0,1	2,9	2,8
Totalt	10,7	0,1	11,5	11,4

*Exklusive resultatreglering

Inriktningsmål 2009-2011

Kvalitet

- Verksamheten ska kvalitetssäkras genom att systematiskt arbeta med planering, genomförande och uppföljning, i syfte att ständigt förbättra verksamheten
- Miljöfrågan ska konsekvent finnas med i alla led i kommunens planering och utveckling av samhället

Tillväxt

- Kommunen ska aktivt arbeta för en god kontakt med alla företag
- Ta tillvara den resurs som invandrare utgör i form av kompetens och entreprenörsanda

Aktiviteter för måluppfyllelse

Klimat

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Minska koldioxidutsläppen, bland annat genom minskad energiförbrukning.	Klimatstrategi för kommunstyrelsens ansvarsområde tas fram.	2008	2009	Underlag för prioritering och tillvägagångssätt för klimatarbete under kommunstyrelsen.
	Bostadsstrategiskt program färdigställs.	2008	2009	Ett bostadsbyggande som följer översiktsplanens övergripande strategi och som möjliggör en hög andel kollektivtrafik.
	Åtgärder för att minska klimatpåverkan från måltidsverksamheten tas fram.	2009	2009	Aktiviteter som, om de genomförs, minskar klimatpåverkan från kommunens måltidsverksamhet.

Tillväxt

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Kommunikationen mellan företag och kommunen såsom myndighet ska underlättas.	80 företagsbesök med politiker och tjänstemän genomförs.	2009	2009	Lerums företagsklimat rankas bland de 40 bästa i landet.
	En kvalitetsmätning av den kommunala servicen till företag genomförs i samarbete med Business Region Göteborg.	2008		Förbättrad service till företagen genom jämförelse med andra kommuner.
Kommunen ska bistå och stimulera turist- och besöksnäringen.	Informera, inspirera och stötta lokala aktörer i projektansökningar inom Leader-projektet.	2009	2013	Fler besökare och ökad sysselsättning genom utveckling av nya affärsidéer, paketering av upplevelser och marknadsföring av turismen.
Företagen ska ges möjlighet att bidra till att kommunens miljömål nås. Detta ska uppnås bland annat genom att kommunen aktivt stödjer kunskapsbyggnad i företagen.	Miljödiplomeringsutbildning genomförs för intresserade företag i Lerum.	2009	2009	50 miljödiplomerade företag i kommunen.

Kommunstyrelseuppdrag 2009

Styrning 2009

Utöver startade projekt inom "Så styr vi Lerum" kommer följande projekt att påbörjas:

- Utveckla den sociala dimensionen som styr- och uppföljningsparameter för Lerums kommun
- Undersöka om så kallad hållbarhetsuppföljning kan föras in i kommunens system för uppföljning
- Utveckla system för effektiv styrning av exploateringsverksamheten
- Pröva att tillämpa regionens strukturbild som del av styrningen

Klimat 2009

- Bygga upp beredskap för att hantera konsekvenser av pågående klimatförändring

Tjänstegarantier

- Kontakten med kommunen (kommer att omfatta samtliga sektorer)

INFRASUPPORT

Infrasupports uppdrag är att serva, stödja och inspirera kommuninvånare, politisk ledning och verksamhet.

Produktionsområde

Ledning och intern service

Förutom ledning och utveckling av sektorns arbete finns här också ansvar för infrasupports administrativa stödprocesser samt utveckling av dess rutiner. Dessutom ingår stöd till kommunalråd och kommunledning.

Politisk verksamhet - ärendehantering

Ärendehantering

Området omfattar det tjänstmannastöd som krävs för att serva den politiska organisationen med sekreterarskap, ärendehantering och beredning av ärenden.

Förtroendevalda

Här ryms hela den politiska organisationens verksamhet, inklusive ungdomsfullmäktige samt kommunalt partistöd.

Strategisk utveckling och support till sektorer

I uppdraget ingår att serva, stödja och inspirera övriga sektorer. Arbetet bedrivs genom styrande och policyskapande insatser, till exempel genom arbetsgivarpolitik, avtals- och arbetsrätt och organisationsutveckling. Andra viktiga områden är serviceproduktion som innefattar ett antal processer, bland annat löne-, faktura-, IT-drifts-, ärendehanterings- och informationsprocesser samt kommunens funktioner för säkerhetsarbete och upphandlingsstöd. Även konsultativt stöd och support till övriga sektorer i olika frågor är ett viktigt område.

Information

Bedriver verksamhet som i första hand riktar sig direkt till kommuninvånare, som medborgarkontoret KomIn, kommunens webbplats, telefonväxeln och konsumentvägledning.

Ekonomi 2009

Drift (mnkr)

Produktionsområde	Netto 2008*	Intäkt	Kostnad	Netto 2009
Ledning och intern service	6,9	0,0	7,4	7,4
Politisk verksamhet - ärendehantering	5,6	0,0	5,7	5,7
Politisk verksamhet - förtroendevalda	12,8	0,4	14,5	14,1
Strategisk utveckling och support	35,2	12,3	48,3	36,0
Information	6,0	0,2	6,3	6,1
Totalt	66,5	12,9	82,2	69,3

* Exklusive resultatreglering

Drift (mnkr)

Produktionsområde	Netto 2008*	Intäkt	Kostnad	Netto 2009
Räddningstjänst	28,2	0,0	29,1	29,1
Totalt	28,2	0,0	29,1	29,1

* Exklusive resultatreglering

Drift (mnkr)

Produktionsområde	Netto 2008*	Intäkt	Kostnad	Netto 2009
Revision	1,2	0,0	1,3	1,3
Totalt	1,2	0,0	1,3	1,3

* Exklusive resultatreglering

Investering (mnkr)

Produktionsområde	Budget pågående investeringar tom 2008	Budget 2009	Total budget
Infrasupport	2,0	2,4	4,4

Inriktningsmål 2009-2011

Valfrihet & Mångfald

- Kommunen ska pröva om ett privat företag, ett kooperativ eller en förening kan ersätta drift i kommunal regi, helt eller delvis

Aktiviteter för måluppfyllelse

Kvalitet

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Verksamheten ska kvalitetssäkras genom att systematiskt arbeta med planering, genomförande och uppföljning, i syfte att ständigt förbättra verksamheten.	Genomföra utbildning om informationssäkerhetspolicyn.	2008	2009	En ökad säkerhetsmedvetenhet hos medarbetarna.
	Genomföra systemsäkerhetsanalyser i enlighet med informationssäkerhetspolicyn.			En ökad driftsäkerhet i enlighet med informationssäkerhetspolicyn.
	Skapa en ekonomihandbok.	2009	2009	Skapa samsyn och likartad hantering av ekonomiska frågor.
	Utveckla intranätet.	2009	2010	Underlätta informationsutbyte inom organisationen.

Klimat

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Minska koldioxidutsläppen, bland annat genom minskad energiförbrukning.	Automatisk avstängning av datorer som inte används efter ordinarie arbetstid.	2009	2009	Lägre elförbrukning.

Tillväxt

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Barn, kultur och natur ska göras till bärare av kommunens identitet.	Skapa en marknadsplan.	2009	2009	En enkel, första marknadsplan med fokus på aktiviteter under 2009-2010 kommer att ge överblick över de marknadsföringsaktiviteter som kommunen deltar i och därmed också en klarare bild över vilka målgrupper som kommunens marknadsföring inte når.

Kommunstyrelseuppdrag 2009**Kommunen som arbetsgivare 2009**

- Fortsätta arbetet med särskilda satsningar på jämställda löner med 3 mnkr, i enlighet med beslutad plan
- Minska sjukfrånvaron med 0,5 procentenheter jämfört med 2008
- Genomföra utvärdering och uppföljning av kommunens ”Etnisk mångfaldsplan”
- Genomföra en medarbetarenkät

Resurseffektivitet 2009

- Redovisa effektivitetsvinster genom IT motsvarande 2 mnkr

Tjänstegarantier 2009

Sektor infrasupports uppdrag innebär att de ska stötta verksamheten vilket medför att de inte äger ansvaret att upprätta tjänstegarantier för produktionen.

SAMHÄLLSBYGGNAD

Sektor samhällsbyggnad har i uppdrag att sköta och utveckla den fysiska miljön i Lerum samt handlägga kommunens myndighetsutövande uppgifter inom områdena bygg-, miljö-, hälsoskydd samt trafik. Sektorn arbetar med kollektivtrafikplanering och miljöstrategiska uppdrag. Sektorn har också uppdraget att anskaffa och förvalta lokaler för kommunens olika verksamheter. Sektorns primära målgrupp utgörs av kommuninvånare och verksamhetsutövare inom kommunen, såväl privat som i offentlig regi.

Produktionsområden**Ledning och intern service - sektorsövergripande**

Sektor samhällsbyggnads verksamhet är indelad i en lednings- och stabsfunktion samt fyra produktionsområden. Sektorledningens uppdrag är att leda och samordna sektorns arbete så att medborgarna ges en service av hög kvalitet. Genom god planering och uppföljning samt att medarbetare erbjuds utveckling och ett tydligt resultatansvar säkerställs resurseffektiva arbetssätt.

Fysisk planering

Uppdraget är att säkerställa en långsiktigt hållbar användning av mark och vatten i kommunen, trygga tillgång till planlagd mark för bostäder, verksamhet och infrastruktur och att förvalta och utveckla kommunens markreserv samt att genom investeringar och exploateringslösningar förverkliga samhällsbyggnad.

Teknisk försörjning

Uppdraget är att sköta och underhålla kommunens tekniska anläggningar genom att tillhandahålla ett vägnät som har hög trafiksäkerhet, god framkomlighet och bra miljö där de negativa effekterna för kringboende minimeras. Teknisk försörjning har även uppdraget att sköta kommunens mark och att utforma och sköta den del av den offentliga miljön där kommunen är huvudman för allmän plats på ett sådant sätt att användarna upplever trivsel och trygghet.

Uppdraget innefattar hög leveranssäkerhet av gott och hälsosamt dricksvatten till abonnenter av kommunalt dricksvatten. För kommunens abonnenter ska bortforslingen av avloppsvatten ske enligt givna tillståndsvillkor med god driftsäkerhet och efter reningsprocessen återföra detta till naturen utan att störa hälsa eller miljö.

Verksamheten tillhandahåller service för kommunens invånare avseende omhändertagande av hushållens avfall och slam.

Ett viktigt verksamhetsområde är också underhåll av kommunala anläggningar för att bibehålla värde och funktion.

Myndighetsutövning

Uppdraget är att handlägga kommunens myndighetsutövande uppgifter inom områdena bygg-, miljö- och hälsoskydd samt trafik med god service och genom att ge saklig och vägledande information.

Kommunens byggnader

Uppdraget är att tillhandahålla lokaler för kommunens verksamheter samt att förvalta och utveckla kommunens fastigheter.

Ekonomi

Drift (mnkr)

Produktionsområde	Netto 2008*	Intäkt	Kostnad	Netto 2009
Ledning och intern service	10,0	4,1	41,5	37,4
Fysisk planering och exploatering	50,2	10,0	30,5	20,5
Teknisk försörjning	49,4	90,3	149,4	59,1
Myndighetsutövning	6,8	5,6	13,1	7,5
Kommunens byggnader	11,5	188,5	197,0	8,5
Totalt	128,0	298,5	431,5	133,0

* Exklusive resultatreglering

Varav:

Affärsverksamhet (mnkr)

Verksamhet	Netto 2008	Intäkt	Kostnad	Netto 2009
VA- och renhållningsverksamhet	1,9	79,7	82,1	2,4
Kommunens byggnader	11,5	188,5	197,0	8,5
Totalt	13,4	268,2	279,1	10,9

Investering (mnkr)

Verksamhet	Budget pågående investeringar tom 2008	Budget 2009	Total budget
Skattefinansierad verksamhet	6,3	79,5	85,8
VA- och renhållningsverksamhet	291,4	9,7	301,1
Kommunens byggnader	132,0	332,2	464,2
Totalt	429,7	421,4	851,1

Exploatering (mnkr)

Verksamhet	Budget pågående exploateringar tom 2008	Budget 2009	Total budget
Samhällsbyggnad	101,1	0	101,1

Inriktningsmål 2009-2011

Kvalitet

- Verksamheten ska kvalitetssäkras genom att systematiskt arbeta med planering, genomförande och uppföljning, i syfte att ständigt förbättra verksamheten
- All verksamhet ska bedriva ett systematiskt jämställdhetsarbete gentemot brukarna och arbeta aktivt med bemötandefrågor ur ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv
- Miljöfrågan ska konsekvent finnas med i alla led i kommunens planering och utveckling av samhället
- Bostadsområden och bostäder ska smälta in i landskapet eller stadsbilden och passa i den omgivande bebyggelsen
- Vattnet ska lyftas fram i stadsbilden
- Gröna kilar i bostadsområden ska bevaras
- Tre levande centrum

Valfrihet & Mångfald

- Byggnad inom kommunen ska omfatta olika typer av boende
- Kommunen ska pröva om ett privat företag, ett kooperativ eller en förening kan ersätta drift i kommunal regi, helt eller delvis

Tillväxt

- Befolkningsstillväxten ska vara en procent per år över en tioårsperiod
- Kommunen ska aktivt arbeta för en god kontakt med alla företag
- Nybyggnation av bostäder ska prioriteras i Floda och Gråbo

Hälsa

- Invånarnas trygghet ska prioriteras i all pågående och planerad verksamhet vad gäller vägar, rid-, gång- och cykelbanor, promenadstråk och boendemiljöer
- Stadsplanering ska syfta till att öka både upplevd och faktisk trygghet

Aktiviteter för måluppfyllelse

Kvalitet

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Brukare och medborgare ska ges ökat utrymme i kvalitets- och uppföljningsfrågor.	"Nöjd kundmätning" inom samhällsbyggnad och produktionsområdet Myndighetsutövning genomförs.	2009	2009	Kunskap om hur kommunens myndighetservice uppfattas. Förbättringsområden identifieras.
	Felanmälningsystem introduceras för kommunens anläggningar inom produktionsområdet Teknisk försörjning.	2008	2009	Bättre information och kommunikation om ansvar och prioritering av felavhjälpanse insatser.
Buller från järnväg och motorväg ska minska.	Kartläggning av trafikbuller, väg 190, genomförs.	2008	2009	Ge underlag för åtgärder.
	Arbete med bulleråtgärder inleds.	2009	2010	Minskat buller i Lerums kommun.

Klimat

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Minska koldioxidutsläppen, bland annat genom minskad energiförbrukning.	Aktiviteter genomförs enligt kommunens Energiplan.			
	Aktiviteter genomförs enligt kommunens Trafikförsörjningsplan och i samarbete med Västtrafik.			Ökad andel kollektivtrafikresenärer i Lerums kommun.
	Tillsynsprojekt av verksamheters energiförbrukning.	2009	2010	Minskad energiförbrukning i verksamheter och kunskapspridning till verksamhetsutövare om energibesparande åtgärder.
Öka andelen förnyelsebar energi.	Aktiviteter genomförs enligt kommunens Energiplan.			
Mer aktiv rådgivning om alternativa energilösningar.	Stärkt energirådgivning genom utökning av tjänst.	2009		Minskad energiförbrukning och minskade koldioxidutsläpp.
	Riktad information.			
	Energideklarera förbrukningsnivåer.	2009		Höjd medvetandegrad hos invånarna i Lerum om kopplingen mellan livsstil, energiförbrukning och klimatpåverkan.
Övergången till mer miljövänliga uppvärmingsalternativ i kommunens fastigheter ska intensifieras.	Aktiviteter genomförs enligt kommunens Energiplan.			Ersättning av fossila bränslen och elenergi samt minskade koldioxidutsläpp.
Allmänheten ska ges möjlighet att bidra till att kommunens miljömål nås. Detta ska uppnås bland annat genom att kommunen aktivt stödjer kunskapsuppbyggnad hos allmänheten.	Aktiviteter genomförs enligt kommunens Energiplan.			
	Informationskampanj för Lerumsinvånare (teaterföreställning eller motsvarande).	2009		Höjd medvetandegrad hos invånarna i Lerum om kopplingen mellan livsstil, energiförbrukning och klimatpåverkan.

Tillväxt

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Kommunikation mellan företag och kommunen såsom myndighet ska underlättas.	Tematisk myndighetsinformation två gånger per år.	2008		Skapa förståelse för vilka tillstånd som krävs och vilka regler som styr näringsidkaren som verksamhetsutövare.
Företagen ska ges möjlighet att bidra till att kommunens miljömål nås. Detta ska uppnås bland annat genom att kommunen aktivt stödjer kunskapsuppbyggnad i företagen.	Miljödiplomering av fastighetsenheten inom kommunförvaltningen.	2009		Att inspirera företagare/företag till aktivt miljöarbete genom att kommunen som beställare och byggherre föregår med gott exempel.

Hälsa

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Under 2009-2010 ska ökad satsning göras på att förebygga barns och elevers ohälsa.	Fokuserade underhållsinsatser i skolmiljön avseende ventilation, ljus och akustik.	2009	2010	Bättre inomhusmiljö för elever och lärare.

Kommunstyrelseuppdrag 2009**Samhällsutveckling 2009**

- Avsätta tomt för framtida äldreboende i Floda
- Genomföra plan- och genomförandeprojekt i enlighet med redovisning i bilaga 1

Tjänstegarantier 2009

- Städning på offentlig plats
- Leverans vatten och avlopp
- Söka bygglov

LÄRANDE

Sektor lärande fullgör kommunens uppgifter inom ramen för följande produktionsområden: förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, förskoleklass, grundskola, särskola, förlängd skolbarnsomsorg, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, vuxensärskola, svenskundervisning för invandrare och uppdragsutbildning. Sektorerna ansvarar även för produktionsområdena fritids- och kulturverksamhet, biblioteksverksamhet samt kulturskola.

Den största delen av Sektor lärandes verksamhet styrs av lagar, förordningar, konventioner och avtal, kommunala mål och uppdrag. Viktiga lagar är till exempel skollagen, grundskole- och gymnasieförordningen, läroplanerna samt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.

Produktionsområden

Ledning och intern service

Sektorsledningens uppdrag är att i dialog med sektorns chefer, kommunledning och politiker skapa förutsättningar för verksamheterna att uppnå de kommunala och statliga målen.

Internservicen utgörs av stödfunktioner inom verksamhetsutveckling, resurser för barn/elever i behov av särskilt stöd, administration, ekonomi, planering och IT. Folkhälsstrategen och samordnaren för brotts- och drogförebyggande arbete tillhör stödfunktionerna men har ett kommunövergripande uppdrag. Stödfunktionerna ger stöd och service till sektorns enheter och medborgare/brukare.

Förskola

Förskoleverksamhet erbjuds för barn mellan ett och fem år. Förskoleverksamheten bedrivs i form av förskola eller familjedaghem. Förskoleverksamhetens uppgift är att genom pedagogisk verksamhet erbjuda barn fostran och omvårdnad.

Kommunen beräknas ha 37 förskolor i egen regi med 101 avdelningar och 18 enskilda förskolor (ej kommunal drift, men kommunalt finansierad) med 29 avdelningar under 2009.

Familjedaghem är ett av de alternativ som erbjuds som förskoleverksamhet. Kommunen beräknas ha 28 familjedaghem i egen regi och sex enskilda familjedaghem (ej kommunal drift, men kommunalt finansierad) under 2009.

Vårdnadsbidrag

Den 1 juli 2008 infördes vårdnadsbidrag i Lerums kommun. Vårdnadsbidraget innebär att kommunen ger ett skattefritt bidrag till föräldrar som vill vara hemma och vårda sitt barn under den period då barnet är mellan ett och tre år.

Grundskola

Sektor lärande anordnar utbildning i form av förskoleklass och grundskola. Grundskolan tillhör, med undantag av förskoleklassen, det obligatoriska skolväsendet. Grundskoleverksamheten i kommunens egen regi är organiserad i 14 enheter. Förutom de kommunala grundskolorna finns två fristående skolor i Lerum.

Fritidshem/fritidsklubb

Sektor lärande anordnar skolbarnsomsorg i form av fritidshem och fritidsklubb på kommunens samtliga F-5 skolor. Skolbarnsomsorgens uppgift är att komplettera skolan samt erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen.

För skolbarn från sex år upp till tolv år erbjuds plats i fritidshem. Skolbarn i skolår 4-6 erbjuds öppen verksamhet i form av fritidsklubb.

Fritidsgårdar

Fritidsgårdsverksamheten riktar sig med öppen verksamhet till ungdomar i åldern 12-17 år. I kommunen finns tre stora fritidsgårdar varav en drivs av annan anordnare. Det finns även fyra mindre filialer med ett mer begränsat öppethållande, av dessa drivs två av annan anordnare.

Obligatoriska särskolan

Särskolan är en egen skolform som ingår i det obligatoriska skolväsendet. Verksamheten vänder sig till elever med utvecklingsstörning eller elever som fått ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada. Obligatoriska särskolan finns på Centralskolan och Knappekullaskolan under skolåren 1-5 och på Rydsbergsskolan under skolåren 6-10. I Lerum finns också valmöjligheten att fullgöra sin utbildning efter särskolans kursplaner på hemskolan.

Gymnasieskola

Gymnasieskolan tillhör de frivilliga skolformerna. På Lerums gymnasium erbjuds under 2009 nio nationella program med både nationella och specialutformade inriktningar. Utöver detta finns lärlingsutbildning samt individuellt program som även erbjuder PRIV och IVIK (programinriktat individuellt program och invandrarintroduktion inom det individuella programmet). Lerums gymnasium är riks- och regionalt idrottsgymnasium för segling.

Inom gymnasieskolan finns en omfattande regional samverkan vilket bland annat innebär att gymnasieutbildningar inom Göteborgsregionen är fritt sökbara. Sedan 2008 tillämpas frisök över hela landet på nationella program inom den offentliga gymnasieskolan.

Gymnasiesärskola

Gymnasiesärskolan tillhör de frivilliga skolformerna och är en egen skolform som vänder sig till elever med utvecklingsstörning eller elever som fått ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada. Lerums gymnasiesärskola erbjuder flera program samt ett individuellt program kallat Verksamhetsträning.

Även inom gymnasiesärskolan finns en omfattande regional samverkan vilket bland annat innebär att nationella och specialutformade program inom Göteborgsregionen är fritt sökbara.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen tillhör de frivilliga skolformerna. Lerums vuxenutbildning planerar att under 2009 erbjuda grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning inom allmänna ämnen, hantverk och omvårdnad. Utöver detta anordnas även påbyggnadsutbildning till trafiklärare, kvalificerad yrkesutbildning inom hantverk, sårsvår samt Svenska för invandrare (SFI) i samverkan med Sektor individ- och familjeomsorg. Inom vuxenutbildningen finns ett samverkansavtal med Göteborgsregionens kommunalförbund som omfattar ett antal prioriterade yrkesutbildningar. Lerums vuxenutbildning har även via ett samverkansavtal en omfattande samordning av verksamheten med vuxenutbildningen i Partille.

Kultur och fritid

Fritidssektorn vänder sig i första hand till föreningslivet i kommunen. Ett föreningspolitiskt program, som anger de prioriterade områdena, är framtaget och fastställt av kommunfullmäktige. Dessa är anläggningar och lokaler, samverkan och mötesplatser, förenings- och ledarutveckling samt stöd och service. Allmänkulturen består av konst- och utställningsverksamhet, bidrag till kulturföreningar och studieförbund samt programverksamhet. Dergårdsteatern är en så kallad mindre scen i regionen som gör det möjligt att genomföra konserter av god kvalitet.

Kulturskola

Kulturskolans uppdrag riktar sig framför allt till barn och ungdomar. Dessutom bedriver Kulturskolan utåtriktade projekt av olika slag på de flesta förskolor och grundskolor i kommunen. Kulturskolan har även musikterapi och musikverksamhet inom särskolan och demensvården.

Bibliotek

Bibliotekets uppdrag är att främja intresset för läsning, litteratur, information, upplysning och utbildning. Folkbiblioteken ska verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare.

Biblioteksverksamheten i Lerum bedrivs via huvudbibliotek, som även fungerar som gymnasiebibliotek, och fem filialbibliotek. På huvudbiblioteket och filialerna i Floda och Gråbo ger fackutbildad personal hjälp

vid databaserad informationssökning. Riktad verksamhet bedrivs för barn och ungdom, personer med funktionsnedsättning och inom äldreomsorg.

Resultatenheter

Den kommunala verksamheten inom produktionsområdena förskola, grundskola, fritidshem, fritidsklubb/-gård, obligatoriska särskolan, gymnasieskola och gymnasiesärskola är organiserad i 15 olika resultatenheter. Resultatenheterna får sina ekonomiska resurser via elevpeng. Resultatenheternas budgetar ska vara balanserade, det vill säga att enheternas kostnader ska motsvaras av beräknade intäkter via elevpengen. Enheterna för med sig sina ekonomiska resultat (inom vissa givna ramar).

Elevpengen finns kostnadsbudgeterad inom respektive produktionsområde/skolform.

Inom Sektor lärande finns under 2009 följande resultatenheter: Allé, Berghult/Tollered, Central, Hästhagen/Uddared, Hjällsnäs, Lekstorp/Östad, Röselid, Almekärr, Aspenäs, Hulan, Knappekulla, Rydsberg, Stenkulan, Torp och Lerums gymnasium.

Ekonomi

Drift (mnkr)

Produktionsområde	Netto 2008*	Intäkt	Kostnad	Netto 2009
Ledning och intern service, resursteamet	44,1	55,8	96,4	40,6
Verksamhetslokaler	137,1	1,1	144,8	143,7
Kost			51,1	51,1
Förskola	216,1	5,1	199,7	194,6
Grundskola, förskoleklass - år 9	250,9	5,5	230,0	224,5
Fritidshem	44,5	0,5	41,3	40,9
Fritidsklubbar/-gårdar	10,7	0,2	11,1	11,0
Obligatoriska särskolan	15,3	0,0	10,3	10,3
Gymnasieskola	127,9	28,2	172,0	143,7
Gymnasiesärskola	6,8	2,1	11,5	9,4
Vuxenutbildning	13,4	7,3	21,2	13,9
Kultur och fritid	19,0	1,3	21,0	19,7
Kulturskola	8,0	4,0	12,3	8,3
Bibliotek	7,3	0,9	8,5	7,7
Resultatenheter	0,0	505,0	505,0	0,0
Totalt	901,2	616,9	1 536,2	919,3

*Exklusive resultatreglering

Investering (mnkr)

Projekt	Budget pågående investeringar tom 2008	Budget 2009	Total budget
Lärande	14,5	28,0	42,4

Prestationsersättning 2009 (kr)

Kommunal förskola					
Omsorgstid	Ålder	2008	2009	Varav kök 2009	Utan kök 2009
<15 tim/v *	1-3 år	80 521	65 928	4 306	61 622
15,01-35 tim/v *	1-3 år	97 756	102 824	6 715	96 109
>35,01 tim/v	1-3 år	114 990	120 969	7 900	113 069
<15 tim/v *	4-6 år	55 584	45 496	2 971	42 525
15,01-35 tim/v *	4-6 år	67 468	70 957	4 634	66 323
>35,01 tim/v	4-6 år	79 353	83 479	5 452	78 027
Kommunalt familjedaghem					
Omsorgstid	Ålder	2008	2009	Varav kök 2009	Utan kök 2009
<15 tim/v *	1-3 år	80 521	59 336		
15,01-35 tim/v *	1-3 år	97 756	92 542		
>35,01 tim/v	1-3 år	114 990	108 873		
<15 tim/v *	4-6 år	55 584	40 947		
15,01-35 tim/v *	4-6 år	67 468	63 862		
>35,01 tim/v	4-6 år	79 353	75 131		
Kommunalt fritidshem					
Antal pass					
1,00-5,00		15 917	16 227	1 657	14 570
5,01-10,00		23 875	24 341	2 486	21 855
10,01-15,00		31 835	32 456	3 315	29 141
Kommunal förskoleklass och skola					
Förskoleklass		30 880	31 482	3 652	27 830
År 1-5		42 662	43 494	5 046	38 448
År 6-9		48 936	49 890	5 788	44 102
Kommunal särskola					
År 1-5		42 662	43 494	5 046	38 448
År 6-9		48 936	49 890	5 788	44 102
Bas- och tillägsresurs tillkommer					

* Inom förskolan och familjedaghemmen är det nya timintervall avseende barnpengen. Timintervallet har sänkts från 25 timmar 2008 till 15 timmar 2009 likt normen inom Göteborgsregionen, vilket medför att 2008 och 2009 inte är jämförbara i intervallet <15 timmar.

Inriktningsmål 2009-2011

Kvalitet

- Verksamheten ska kvalitetssäkras genom att systematiskt arbeta med planering, genomförande och uppföljning, i syfte att ständigt förbättra verksamheten
- All verksamhet ska bedriva ett systematiskt jämställdhetsarbete gentemot brukarna och arbeta aktivt med bemötandefrågor ur ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv
- Alla elever ska nå godkänt inom basämnena. Målet gäller samtliga skolår
- Alla elever ska kunna läsa och skriva senast skolår 2
- Alla elever som går ut grundskolan ska ha grundläggande kunskaper om jämställdhet och miljö
- Andelen nöjda barn, ungdomar och vårdnadshavare ska vara minst 90 procent
- Andelen behöriga till gymnasiet ska öka med en procent
- Andelen elever som fullföljt gymnasieutbildningen ska öka med en procent

Valfrihet & mångfald

- Kommunen ska pröva om ett privat företag, ett kooperativ eller en förening kan ersätta drift i kommunal regi, helt eller delvis

Tillväxt

- Barn, kultur och natur ska göras till bärare av kommunens identitet

Hälsa

- Samtliga skolverksamheter ska arbeta förebyggande mot kränkande behandling
- Minska drogmissbruket

Aktiviteter för måluppfyllelse

Kvalitet

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Brukare och medborgare ska ges ökat utrymme i kvalitets- och uppföljningsfrågor.	Utvärdera enhets- och sektorsråd.	2008	2009	Bättre kunskap om styrning och ledning och vilka påverkansmöjligheter och kanaler som finns i kvalitets- och uppföljningsfrågor.
	Utbilda representanter från enhets- och sektorsråd vad gäller kommunens styrning och ledning, för att förtydliga ansvars- och ledningsområden.	2009	2009	
	Genomföra brukarenkäter för sektorns produktionsområden.	2007	2010	Andelen nöjda brukare ska öka.
Undersök om begreppet folkhälsa kan utvecklas till ett kvalitetsindex för kommunens verksamhet.	Tillsätta en sektorsövergripande projektgrupp för att utreda om begreppet folkhälsa kan utvecklas till ett kvalitetsindex för kommunens verksamhet.	2009	2011	Att kunna införa ett kvalitetsindex baserat på folkhälsa.
Alla elever ska ges skriftliga omdömen i samtliga ämnen två gånger om året. Målet ska vara nått 2010.	Målet uppfyllt 2008 och ska utvecklas 2009 genom en gemensam mall för skriftliga omdömen som ska användas av samtliga kommunala grundskolor.	2009	2010	Likvärdig information till vårdnadshavare och elever om elevernas måluppfyllelse.
Under 2009 och 2010 ska arbetet med att utveckla en mer kostnadseffektiv verksamhet inom lärande intensifieras, i syfte att möta krav från brukare/medborgare på ökad flexibilitet och lyhörddhet.	Under 2008 genomfördes ett projekt för förändrade former för lärande på fem enheter. Projektet ska utvärderas och resultaten ska implementeras i ny uppdragsplan.	2008	2010	Mer kvalitativ pedagogisk tid för barn och elever. Större förståelse för elevs och vårdnadshavares behov.
	Skapa nya e-tjänster för grundskola, gymnasium, kulturskola och bibliotek (e-tjänst för förskolan infördes 2008).	2008	2010	Möta upp brukarnas önskemål på förbättrad och förenklad service (24-timmars service). Antalet brukare som använder e-tjänster ska öka.

Valfrihet och mångfald

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
En mångfald av olika pedagogiska inriktningar ska eftersträvas inom barnomsorg och skola. Etablering av alternativa driftsformer ska aktivt uppmuntras.	Ta fram informationsmaterial om hur man etablerar alternativa driftsformer och om lika villkor.	2009	2010	Ökad mångfald av pedagogiska profilskolor och skapa rättvisa förutsättningar för alla aktörer.
Den enskildes önskemål ska vara styrande för vuxenutbildningen. Detta ska ske genom ökat samarbete med andra kommuner inom Göteborgsregionens kommunalförbund.	Starta vård- och omsorgscollege tillsammans med Partille och Alingsås kommuner.	2008	2010	Ökat utbildningsutbud och fler kvalificerat yrkesutbildade inom alla vårdyrken.
	Införa ett nytt regionalt verksamhetssystem/kursportal som är framtaget inom Göteborgsregionen.			Förbättrad samordning av utbildningar som erbjuds inom Göteborgsregionens samverkansavtal.
Övergången mellan olika skolor och mellan olika skolformer ska underlättas genom att information om kunskapsnivå och sociala faktorer överförs till den nya skolan. System för detta ska vara genomfört till 2010.	Uppmuntra fler förskolor att systematiskt använda digital individuell utvecklingsplan (IUP).	2007	2010	Andelen förskolor som har digital IUP ska öka till 80 procent.
	Ta fram tydliga rutiner för överlämning mellan enheter för elever i behov av särskilt stöd.	2008	2009	Ökad kvalitet och trygghet för elever vid övergång mellan olika skolor och skolformer.
En modell för att redovisa kvalitet i skolan ska tas fram. Modellen ska kunna användas på alla skolverksamheter, och resultera i en kvalitetsredovisning som riktas till medborgarna. Syftet är att förbättra förutsättningarna för medborgarna att välja skola efter egna önskemål. Kvalitetsredovisning görs senast 2010.	Redovisa en förenklad och enhetlig kvalitetsmodell på varje skolenhets hemsida. Modellen baseras på sektorns gemensamma kvalitetsmodell.	2009	2010	En enkel modell där brukare och medborgare kan jämföra skolor utifrån givna nyckeltal.

Kommunens kultur- och fritidsutbud ska förnyas. Utgångspunkt för förnyelsen ska vara den pågående samhällsutvecklingen.	Utvärdera och analysera resultatet från fritidsvaneundersökningen 2008.	2009	2009	Bättre kunskap om brukarnas önskemål om fritids- och kulturaktiviteter.
	Stödja och uppmuntra brukare att skapa ett bredare utbud av aktiviteter.	2009	2009	Ett breddat utbud av tillgängliga aktiviteter.
	Genomföra en översyn av nuvarande regler för föreningsstöd.	2009	2009	Föreningsstödet ska kunna omfatta andra än traditionellt organiserade föreningar.
Kommunen ska satsa på anläggningar för nya intressen, utanför det traditionella föreningslivet.	Utveckla näridrottsplats vid Novahallen i Floda.	2008	2010	Anläggningar utanför det traditionella föreningslivet som aktivt används av både flickor och pojkar.
	Utveckla näridrottsplats vid Lekstorpssvallen.	2008	2012	
	En actionpark anläggs i Stenkullen.	2008	2009	
	En ny BMX-bana anläggs i Lerum.	2008	2009	
	Ridvägar anläggs.	2008	2010	
	En LAN-lokal upprättas.	2009	2009	
Kulturskolans utveckling kräver förändrade lokaler.	Utifrån fritidsvaneundersökningen planera anläggningar som tar sin utgångspunkt i genusperspektivet.	2008	2010	Anläggningar som aktivt används av både flickor och pojkar.
Individanpassad skolstart, utifrån elevens skolmognad, ska införas. Alla barn börjar samtidigt under hösten, men har möjlighet att under två år komma in i skolan i sin takt. Systemet ska vara infört 2010.	Byggnation av en ny kulturskola startar under 2009 under förutsättning att politiskt beslut fattats.	2008	2010	En ny kulturskola, med för verksamheten ändamålsenliga och samlade lokaler, står klar i mitten av 2010.
	Förbättra informationsmaterial till vårdnadshavare om möjligheten att börja skolan som sex- eller sjuåring. Inbjudan till vårens informationsträffar om skolstarten går även ut till femåringarnas vårdnadshavare.	2009	2009	Alla vårdnadshavare ska ha kunskap om möjligheten att barnet börjar skolan vid sex eller sju års ålder.
	Alla skolenheter anpassar sin organisation för att möta kravet på individanpassad skolstart.	2009	2010	Alla enheter ska senast läsåret 2010-2011 kunna erbjuda en organisation som möter kravet på individanpassad skolstart.

Hälsa

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Under 2009-2010 ska ökad satsning göras på att förebygga barns och elevers ohälsa.	Familjecentralen i Gråbo öppnar i sin helhet under 2009.	2007		Tidiga insatser för familjer som leder till att stärka och tydliggöra föräldrarollen.
	Kulturskolan utvecklar redan startade projektet för elever med koncentrationssvårigheter och impulsstyrning i grundskolan.	2008		Ökad självbild för elever i grundskolan som har dålig självkänsla och socialt beteende.
	Projektet "Verktyg i datorn", med syfte att ta fram ett IT-stöd för elever med läs- och skrivsvårigheter, genomförs på två 6-9-skolor i kommunen.	2009	2010	Fler elever med läs- och skrivsvårigheter ska få tillgång till kompensatoriska hjälpmedel i och utanför skolan.
	"Skola-online" - ett försök i liten skala att utarbeta en metod att bedriva undervisning på distans för elever som av olika anledningar inte har möjlighet att delta i undervisningen på skolan.	2009	2010	Elever som av olika giltiga skäl inte har möjlighet att komma till skolan ska få alternativ undervisning i syfte att inte tappa kunskapsinhämtning under sin frånvaroperiod. Detta för att underlätta återgång till ordinarie skolundervisning.
	En projektjänst på 50 procent tillsätts under läsåret 2008-2009 med uppdrag att utveckla nya metoder för att få familjer att få sina barn till skolan. Projektet sker i samverkan med Individ- och familjeomsorgen.	2008	2009	Alla elever kommer till skolan, mindre ogiltig frånvaro.
Handlingsplan mot kränkande behandling ska finnas och fungera på alla skolor.	Varje enhet uppdaterar sin handlingsplan så att den stämmer överens med kommunens reviderade riktlinjer och Skolverkets allmänna råd.	2007	2009	Att reviderade handlingsplaner finns publicerade på enheternas webbplatser.
	Resultaten från Örebro-enkäten (årlig kartläggning av elevhälsa och kränkande behandling) analyseras och förslag på åtgärder tas fram. Vidtagna åtgärder redovisas i enhetens kvalitetsredovisning.	2007		Kommunens systematiska arbete mot kränkande behandling ska synas genom förbättrat resultat i kommande Örebro-enkät.
	En modell för trygg-elev-index tas fram baserat på resultaten i Örebro-enkäten.	2009		Varje enhet ska enkelt kunna följa hur trygga eleverna känner sig i skolan.
	Ett IT-baserat dokumentationsstöd för att hantera likabehandling, åtgärdsprogram och elevvårdskonferenser införs.	2009	2010	Kvalitetssäkring av dokumentationen av elevvårdskonferenserna.

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Andelen ungdomar som inte provar alkohol och andra droger ska öka med fem procentenheter per år under perioden 2007-2009.	Arbetet med ÖPP (Örebro Preventionsprogram mot ungdomsdrickande) på 6-9-skolorna fortsätter.	2007	2011	Alla 6-9-skolor (F-9) ska ha en god representation av ÖPP-handledare. 75 procent av alla klasser på 6-9-skolorna (F-9) ska ha haft ÖPP-information på föräldramöten under 2009.
	Den omfattande drogvaneundersökningen CAN (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning) genomförs bland alla elever i år 9 och år 2 på gymnasiet.			Möjlighet att följa utvecklingen av drogvanor och ge underlag för åtgärder.
	Kommungemensamma riktlinjer för det alkohol-, drog- och brottsförebyggande arbetet tas fram.	2008	2009	En ökad operativ samverkan mellan polis, Sektor lärande och Sektor individ- och familjeomsorg ska leda till att droganvändandet och ungdomsbrottsligheten minskar.

Kommunstyrelseuppdrag 2009

- Utredda förutsättningarna för att utforma en spetsgymnasieutbildning
- Under 2009 ska alla grundskoleelever erbjudas minst två kulturaktiviteter per läsår
- Under 2009 ska samarbetet med frivilligorganisationer och volontärarbetet redovisas
- Från höstterminen 2009 ge busskort till de elever som väljer en skola som avståndsmässigt berättigar till det. Uppdraget gäller för grundskolan inom Lerums kommun.

Tjänstegarantier 2009

- Grundskola
- Exempelvis
- Läsa-, skriva- och räknagaranti
  - 100 procent digital IUP (individuell utvecklingsplan)
  - Skriftliga omdömen för alla elever i alla ämnen

VÅRD OCH OMSORG

Sektor vård och omsorg ansvarar för omsorg om äldre personer och personer med funktionsnedsättning.

Produktionsområden

Ledning och intern service

Ledning och intern service fungerar som en styrnings-, beställnings- och servicefunktion till sektorns verksamheter. Verksamheten innefattar all myndighetsutövning.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen ansvarar för omsorgen om äldre personer genom att erbjuda särskilt boende, hemvård samt förebyggande verksamhet i form av närståendestöd, dagvård, dagverksamhet, fritidsverksamhet och frivilliginsatser/volontärbete.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning innefattar insatser enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt socialpsykiatri. Verksamheten innefattar personlig assistans, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse, familjehem, bostad med särskild service, dagverksamhet och boendestöd.

Färdtjänst

Färdtjänst är en kompletterande kollektiv transportform, som efter behovsbedömning är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Verksamheten omfattar personer inom både äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Hälso- och sjukvård

Kommunens hälso- och sjukvård ansvarar för hemsjukvård inklusive rehabilitering och habilitering i särskilt boende, daglig verksamhet samt för personer i ordinärt boende inskrivna i hemsjukvården.

Måltidsservice

Måltidsservice ansvarar för måltidsverksamheten inom äldreomsorg samt inom skola och barnomsorg.

Ekonomi

Drift (mnkr)

Produktionsområde	Netto 2008*	Intäkt	Kostnad	Netto 2009
Ledning och intern service	21,4	2,8	24,6	21,9
Äldreomsorg	230,3	39,8	269,8	230,0
Handikappomsorg	115,1	21,4	135,4	114,0
Rehabilitering	13,2	0,4	13,5	13,1
Färdtjänst	6,2	0,2	7,8	7,6
Måltidsservice		54,7	63,1	8,4
Totalt	386,2	119,2	514,1	394,9

* Exklusive resultatreglering

Investering (mnkr)

Produktionsområde	Budget pågående investeringar tom 2008	Budget 2009	Total budget
Vård och omsorg	0,0	3,0	3,0

Inriktningsmål 2009-2011

Kvalitet

- Verksamheten ska kvalitetssäkras genom att systematiskt arbeta med planering, genomförande och uppföljning, i syfte att ständigt förbättra verksamheten
- All verksamhet ska bedriva ett systematiskt jämställdhetsarbete gentemot brukarna och arbeta aktivt med bemötandefrågor ur ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv
- 80 procent av brukarna ska vara nöjda med särskilda boenden och hemvården

Valfrihet & Mångfald

- Invånaren ska själv ges rätt att fatta beslut i så stor utsträckning som möjligt
- Mångfald inom vård och omsorg ska öka
- Inflytandet över vård och service ska öka för människor med funktionsnedsättning
- Kommunen ska pröva om ett privat företag, ett kooperativ eller förening kan ersätta drift i kommunal regi, helt eller delvis

Aktiviteter för måluppfyllelse

Kvalitet

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Brukare och medborgare ska ges utrymme i kvalitets- och uppföljningsfrågor.	Publicera verksamhetsuppföljning på Internet.	2009	2010	Tydliggörande av sektorns verksamhet och ökad insyn för medborgare/brukare.
Under 2009 och 2010 ska arbetet med att utveckla en mer kostnadseffektiv verksamhet inom äldreomsorg och funktionshinder intensifieras. Syftet är att möta krav från brukare/medborgare på ökad flexibilitet och lyhördhet.	Försöka med flexibla scheman för en mer effektiv bemanning.	2009	2009	Minskat behov av timvikarier och ökade sysselsättningsgrader för personalen.
	Införa planeringssystem inom hemvården.	2009	2010	Bättre resursutnyttjande, andelen tid som tillbringas hos brukaren ska öka med tio procent.
	Utveckla rehabiliteringskompetensen vid förebyggande hembesök hos personer som är över 80 år och inte får någon insats från kommun.	2009	2009	Färre olyckor i hemmet med minskade kostnader som följd.
	Utveckla användandet av flexlinjen framför färdtjänst genom informationsatsning.	2009	2009	Färre resor med lokal färdtjänst.

Valfrihet & Mångfald

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Valfriheten för människor med funktionsnedsättning ska öka. Ett led i det arbetet är att öka samverkan med frivilligorganisationerna.	Bjuda in frivilligorganisationer för att diskutera hur Lag om valfrihetssystem (LOV) kan användas för målgruppen.	2009	2009	Förslag på hur LOV kan fungera inom funktionshinderverksamheten.

Klimat

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Ökad andel kravodlade livsmedel i kommunens måltidsverksamheter.	Upprätta konkreta mål, med delmål, för att öka andelen kravodlade livsmedel i den nya kostorganisationen.	2009	2010	Ökad andel kravodlade livsmedel i kommunens alla måltidsverksamheter.

Kommunstyrelseuppdrag 2009

- Utredda förutsättningarna att införa en äldreombudsman
- Erbjuder alla boende inom äldreomsorgen minst fyra kulturaktiviteter

Tjänstegarantier 2009**För LSS-verksamheten**

- Personligt stöd
- Boende
- Sysselsättning

För äldreomsorgen

- Särskilt boende
- Stöd i ordinärt boende
- Färdtjänst

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG

Alla boende i Lerums kommun har rätt till en skälig levnadsnivå. Sektor individ- och familjeomsorg har ansvaret för att ge stöd till de personer som inte kan tillgodose eller få sina behov tillgodosedda.

Sektorn erbjuder kommuninvånarna stöd och rådgivning. Enligt socialtjänstlagen (SoL) finns dessutom ett särskilt ansvar för barn och ungdomars situation, personer med missbruksproblem eller ekonomiska svårigheter, kvinnor som utsatts för våld och personer som utsatts för brott. Sektorn har även i uppdrag att ansvara för kommunens arbetsmarknadsåtgärder och arbetet med integration av nyanlända flyktingar.

Produktionsområden**Ledning och intern service**

Inom ledning och intern service finns gemensam administration, bland annat inköp, IT och ekonomi. Det interna stödet syftar till att underlätta arbetet för såväl myndighetsutövning som för rådgivande insatser.

Arbetsliv och integration

Inom arbetsliv och integration ligger arbetsmarknadsåtgärder, jobbcenter, naturarbetsgruppen, flyktingmottagningen samt Svenska för invandrare (SFI).

Rådgivning

Sektorn erbjuder kommuninvånarna råd och stöd som service, vilket innebär att personerna erbjuds insatsen utan föregående biståndsbedömning. Som rådgivande service finns bland annat alkohol- och narkotikarådgivning, föräldrautbildning, lägerverksamhet, budgetrådgivning, enskilt stöd till familjer och ungdomar samt samtalsakut, familje- och föräldrarådgivning.

Myndighetsutövning

Sektorns myndighetsutövning sker med stöd av Socialtjänstlag (SoL), Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och Lagen om vård av missbrukare (LVM).

Ekonomi**Drift (mnkr)**

Produktionsområde	Netto 2008*	Intäkt	Kostnad	Netto 2009
Ledning och intern service	17,1	0,1	18,6	18,5
Arbetsliv och integration	5,8	18,9	25,6	6,7
Rådgivning	11,7	0,1	11,9	11,8
Myndighetsutövning	43,8	1,8	45,0	43,2
Totalt	78,4	20,9	101,1	80,2

* Exklusive resultatreglering

Investering (mnkr)

Produktionsområde	Budget pågående investeringar tom 2008	Budget 2009	Total budget
Individ- och familjeomsorg	0,0	1,1	1,1

Inriktningsmål 2009-2011**Kvalitet**

- All verksamhet ska bedriva ett systematiskt jämställdhetsarbete gentemot brukarna och arbeta aktivt med bemötandefrågor ur ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv
- Verksamheten ska kvalitetssäkras genom att systematiskt arbeta med planering, genomförande och uppföljning, i syfte att ständigt förbättra verksamheten

Valfrihet & Mångfald

- Invånaren ska själv ges rätt att fatta beslut i så stor utsträckning som möjligt
- Kommunen ska pröva om ett privat företag, ett kooperativ eller en förening kan ersätta drift i kommunal regi, helt eller delvis

Hälsa

- Minska ungdomsarbetslösheten
- Minska drogmissbruket

Aktiviteter för måluppfyllelse**Kvalitet**

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Brukare och medborgare ska ges ökat utrymme i kvalitets- och uppföljningsfrågor.	Utvärdering av Svenska för invandrare (SFI) av extern part ska vara genomförd till oktober 2008. Resultatet ska användas som underlag för att kvalitetssäkra SFI-verksamheten.	2008	2009	Eventuella kvalitetsbrister ska åtgärdas.
Under 2009 och 2010 ska individ- och familjeomsorgens omställning mot mer förebyggande arbete fortsätta.	Projekt tillsammans med Sektor lärande för att tydliggöra ansvar/roller i ungdomsarbetet.	2008	2009	Färre anmälningar och minskat antal placeringar på skolhem.
	Aktiviteter riktade till ungdomar där föräldrar har långvarigt försörjningsstöd.	2008	2010	Ingen 19-åring med föräldrar som erhåller försörjningsstöd ska vara aktuell inom individ- och familjeomsorgen.
	Arbeta fram förslag kring en myndighetsgemensam verksamhet riktad till ungdomar, en så kallad ungdomscentral.	2008	2010	Start av ungdomscentral år 2010.
	Förebyggande projekt med riktade stödgrupper för föräldrar till barn med normbrytande beteende.	2008	2010	Barn till projektdeltagarna ska inte bli aktuella inom individ- och familjeomsorgen.
	Samla kompetens kring brott och straff och arbeta mer aktivt för att få till stånd medling.	2008	2010	Minska återfall till ungdomsbrottslighet.
	Arbeta mer aktivt med information till exempelvis skolor om individ- och familjeomsorgens olika verksamheter.	2008	2009	15 informationsträffar ska genomföras under år 2009.
	Utveckla metod för kvalitets-säkring genom att mäta nöjdhet inom de ärenden som hanteras på beroendeheten och inom funktionell familjeterapi (FFT).	2009	2009	Att få en bild av brukarnas upplevelse av tjänsterna för att i nästa steg vidta eventuella åtgärder och säkra en hög kvalitet.
	Familjehemssekreterare ska vid fyra tillfällen per år besöka samtliga familjehem.	2008	2009	Att kvalitet och kompetens hos samtliga familjehem säkerställs.

Hälsa

MÅLFORMULERING	AKTIVITETER 2009	START	SLUT	FÖRVÄNTAT RESULTAT
Insatserna för att minska våld mot kvinnor ska intensifieras.	Erbjuda expertkunskaper för att öka kunskapen hos kommunanställda om våld i nära relationer.	2009	2011	Fler kommunanställda använder sig av individ- och familjeomsorgens expertkunskap. Fler våldsutsatta kvinnor får hjälp.
	Hitta samverkansformer och skapa professionella nätverk mellan berörda parter.	2007	2009	En yrkesgemensam handbok för en tydlig ansvarsfördelning mellan parterna och en enhetlig syn på arbetet med kvinnor och barn så att de får det stöd de behöver. Minska skillnaden mellan antal polisanmälningar och antal anmälningar till individ- och familjeomsorgen avseende våld mot kvinnor.
	Fortsätta satsning på nätverksgrupper för utsatta kvinnor för att bryta isolering och stärka kvinnornas självkänsla.	2008	2010	Att alla våldsutsatta kvinnor som är aktuella inom individ- och familjeomsorgen deltar i nätverksarbete.
Andelen ungdomar som inte provar alkohol och andra droger ska öka med fem procentenheter per år under perioden 2007-2009.	Ny tjänst från januari 2008 som arbetar med unga lagöverträdare. I de fall där brott förknippas med droger sker samarbete mellan åklagare och beroendeenheten.	2008	2009	Färre ungdomar blir aktuella inom socialtjänsten på grund av drogproblematik och kriminalitet.
	Se aktivitet under rubrik "Kvalitet inom individ- och familjeomsorg" avseende förebyggande projekt med riktade stödgrupper för föräldrar till barn med normbrytande beteende.	2009	2009	
Inom individ- och familjeomsorg är arbetet med att bryta utanförskap och att öka sysselsättningen en av de viktigaste uppgifterna.	Utnyttja samordningsförbundets olika verksamheter. Se även samtliga aktiviteter under rubrik "Arbetslöshet" och aktivitet under "Kvalitet inom individ- och familjeomsorg" angående ungdomar med föräldrar som har långvarigt försörjningsstöd.	2007	2011	Att färre hushåll ska behöva försörjningsstöd och att den genomsnittliga bidragstiden minskar.
Jobbgaranti på kommunal nivå införs, vilken ska samordnas med motsvarande garanti på riksnivå.	Den kommunala jobbgarantin ska omfatta personer upp till 29 år. Jobbgaranti på riksnivå omfattar personer upp till 24 år.	2008	2009	Antal individer som avslutas på försörjningsstöd på grund av arbete ska öka.
	Arbeta med nyanlända flyktingar för att i ett tidigt skede ha en tydlig inriktning mot arbetsmarknad genom språk- och yrkespraktik samt grundläggande datautbildning.	2009	2009	Förkorta den genomsnittliga bidragstiden för introduktionsersättning med två månader. Antal individer som jobbar deltid och endast kompletterar med introduktionsersättning ska öka.
	TVå socialsekreterare arbetar riktat med arbetslösa ungdomar tillsammans med enheten för arbetsliv och integration.	2007	2010	Antal individer som avslutas på försörjningsstöd på grund av arbete ska öka.

Tjänstegarantier 2009

- Flyktingmottagande
- Myndighetsutövning
- Serviceverksamhet

DRIFTSREDOVISNING

Driftbudget 2008-2009 (mnkr)			
	Budget 2008*	Budget 2009	Ny budget 2009
<i>Skattefinansierad verksamhet</i>			
Jämställda löner		3,0	3,0
Kommunledning	10,7	10,8	11,4
Infrasupport	66,5	69,3	69,3
Samhällsbyggnad	114,6	124,1	122,1
Lärande	901,2	930,5	919,3
Vård och omsorg	386,2	400,1	394,9
Individ- och familjeomsorg	78,4	81,2	80,2
Räddningstjänsten	28,2	29,1	29,1
Revision	1,2	1,3	1,3
Summa skattefinansierat	1 587,0	1 649,2	1 630,5
<i>Affärsfinansierad verksamhet</i>			
Fastighetsförvaltning	11,5	8,5	8,5
VA- och renhållningsverksamhet	1,9	2,4	2,4
Summa affärsverksamhet	13,4	10,9	10,9
Summa verksamheter	1 600,4	1 660,1	1 641,4
Finansförvaltningen			
Kapitalkostnader	-45,0	-46,0	-46,0
Pensionsskuld/pensionsutb.	30,3	40,7	40,7
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0
Övrigt	0,5	0,3	0,3
Verksamhetens nettokostnader	1 586,0	1 655,1	1 636,4

* Exklusive resultatreglering

RESULTATBUDGET

Resultatbudget (mnkr)			
	Budget 2008*	Budget 2009	Ny budget 2009
Verksamhetens nettokostnader exkl avskrivningar	-1 506,5	-1 575,1	-1 556,4
Avskrivningar	-80,0	-80,0	-80,0
Verksamhetens nettokostnader	-1 586,5	-1 655,1	-1 636,4
Skatter	1 462,0	1 528,7	1 518,2
Generella statsbidrag	154,1	162,7	154,3
Finansiella intäkter	11,6	11,0	11,0
Finansiella kostnader	-9,5	-13,6	-13,6
Resultat före extraordinära poster	31,7	33,8	33,4
Extraordinära intäkter	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0,0
Förändring av eget kapital	31,7	33,8	33,4
Nettokostnadsandel	98,0%	98,0%	98,0%

* Exklusive resultatreglering

INVESTERINGSREDOVISNING

Investering (mnr)			
	Budget pågående investeringar tom 2008	Budget 2009	Total budget
Verksamhet			
<i>Skattefinansierad verksamhet</i>			
Infrasupport	2,0	2,4	4,4
Samhällsbyggnad	6,3	79,5	85,8
Lärande	14,5	28,0	42,4
Vård och omsorg	0,0	3,0	3,0
Individ- och familjeomsorg	0,0	1,1	1,1
Summa skattefinansierat	22,8	114,0	136,7
<i>Affärsfinansierad verksamhet</i>			
Fastighetsförvaltning	132,0	332,2	464,2
VA- och renhållningsverksamhet	291,4	9,7	301,1
Summa affärsverksamhet	423,4	341,9	765,3
Summa investeringar	446,2	455,9	902,0

Kommentarer:

Budget pågående investeringar till och med 2008: Redovisning av totala investeringsvolymen för de projekt som har beslutats fram till och med 2008 och som förväntas pågå även under 2009.

Budget 2009: Redovisning av investeringsvolymen för nya projekt som startar 2009 eller tidigare beslutade projekt som har fått ytterligare investeringsmedel.

Samtliga investeringsvolymen bygger på de enskilda projektens totala projektbudget.

EXPLOATERINGSREDOVISNING

Exploatering (mnr)			
	Budget pågående exploatering tom 2008	Budget 2009	Total budget
Verksamhet			
Samhällsbyggnad	101,1	0	101,1

BILAGA: PLAN- & GENOMFÖRANDEPROJEKT 2009

Fysisk planering 2009			
Innehåll	Antal lgh/m ² verksamhetsytor	Projektnamn	Start-Slut
Strategisk planering			
Bostäder	-	Bostadsstrategiskt program	2008-2009
Bostäder	-	Södra Floda (program)	2009-2010
Bostäder/Vatten och avlopp (VA)	-	Annekärr/Björboholm (program)	2009-2010
Bostäder/infrastruktur	-	Norra Hallsås etapp II (program)	2008-2009
Bostäder/verksamheter/handel	-	Aspedalen/Aspevallen (program)	2008-2010
Bostäder/verksamheter/handel	-	Floda centrum (tätortsstudie)	2005-2009
Bostäder/verksamheter/handel	-	Gråbo centrum (tätortsstudie)	2006-2009
Bostäder/verksamheter/handel	-	Jeriko (fördjupad översiktsplan)	2007-2010
Infrastruktur	-	Alternativ järnvägssträckning (program)	2009-2011
Infrastruktur	-	Vindkraft (fördjupad översiktsplan)	2008-2010
Natur/miljö	-	Buller (fördjupad översiktsplan)	2007-2009
Natur/miljö	-	Naturvårdsprogram	2008-2010
Natur/miljö	-	Vattenöversikt	2007-2010
Natur/miljö	-	Naturskyddsområde Lerån	2008-2010

Detaljplaner			
Lerum (inklusive Öxeryd och Stenkullen)			
Bostäder	50 lgh	Lilla Bråta	2007-2009
Bostäder	7 lgh	Skiffervägen	2003-2011
Bostäder	30 lgh	Gamla telestationen	2002-2010
Bostäder/handel	50 lgh/1 000 m ²	Dergårdsentrén	2009-2011
Bostäder/verksamheter/handel	50 lgh/3 000 m ²	Bagges torg och Solkatten	2007-2009
Förskola	700 m ²	Nyebroparken	2007-2009
Skola	1 300 m ²	Kulturskola vid Dergården	2008-2009
Verksamheter	1 000 m ²	Öslanda industriområde	2007-2009
Verksamheter	-	Stenkullens industriområde östra delen	2009-2010
Verksamheter/infrastruktur	-	Kvartsmotet E 20 inkl Åsenvägen	2008-2010
Infrastruktur	-	ICA Kvantum	2009-2010
Infrastruktur	-	Broförbindelse över Sävån	2008-2009
Infrastruktur/handel	3 000 m ²	Resecentrum	2007-2010

Floda (inklusive Tollered och Norsesund)			
Bostäder	-	Herrgårdsbacken	2009-2011
Bostäder	8 lgh	Sundetområdet	2009-2010
Bostäder/skola/förskola	9 lgh/4 000 m ²	Kulladalsområdet	2004-2009
Bostäder/verksamheter/handel	-	Floda centrum	2009-2011
Äldreboende	-	Sävegården	2009-2010
Gråbo (inklusive Olstorp och Sjövik)			
Bostäder/förskola	60 lgh/3 400 m ²	Grimmekärsvägen	2003-2009
Bostäder/verksamheter/handel	-	Gråbo centrum	2009-2011
Skola	-	Lekstorpsskolan	2009-2010
Skola	-	Röselidsskolan	2009-2010

Genomförandeprojekt			
Utbyggnadsområde bostäder/verksamheter			
Väg/VA bostäder		Norra Hallsås etapp 1	2006-2010
Väg/VA bostäder		Norra Koxås	2009-2010
Väg/VA bostäder		Ricklehöjden	2009-2010
Väg/VA bostäder		Drängsered 1:38	2009-2009
Trafiksäkerhetsåtgärder/Trafikplan			
GC-väg		Frödings Allé	2008-2009
GC-väg		Lagermansbacke	2008-2009
GC-väg		Gamla vägen	2008-2011
GC-väg		Gråbovägen-Olstorp	2009-2009
30-områden		Trafiksäkerhetsåtgärder enl trafikplan	
Information trafik/miljö		Kustom-projektet	2008-2010
VA-åtgärder			
VA-sanering		Öxeryd byggetapp 1	2007-2009
Överföringsledning		Ryatunneln	2000-2010
Överföringsledning		Aspedalen-Ryatunneln	2008-2011
Överföringsledning		Floda-Lerum	2009-2012
Vattenskyddsområden		St. Stamsjön-Öxsjön, Skallsjö, Sjövik	2007-2009
Klimat- och sårbarhetsåtgärder			
Stabilitetsåtgärder		Torpadal	2007-2009
Stabilitetsåtgärder		Stämånnavägen-Alebäcken	2007-2010
Stabilitetsåtgärder		Knappekulla-Höjden	2007-2010
Stabilitetsåtgärder/utredningar		Skredriskområden	2007-2012
Övrigt			
Återvinningscentral		Stenkullen	2008-2010
Lekplats		Gråbo	2009-2010
Lekplats		Floda	2009-2010
Åtgärdsprojekt		Floda C	2008-2009

